

sim 'dues covenades'), amb la caiguda de la -r- entre vocals que ja arriba fins en aquests parlars delfinesos. — <sup>8</sup> Krüger, *Die Sprachkult. Sanabriens*; i el mateix Krüger ens dona més tard informació relativa tant als Pirineus com al NO., amb variants i sentits molt descabdellats en BDC XXIII, 60. — <sup>9</sup> Ni que el mot cèltic conegut per a 'bressol' ha restat indiscutiblement \*KROTTI- en diversos territoris gallo-romànics i pirinencs: *cròs*, *krwe*, *krús*, en el Delfinat, Ardecha, Alvèrnia i Lionès (arribant fins algun punt del Franc-Comtat, ALF s. v. *berceau*); d'on el verb \*CROTTIARE > *crossar* (-ssi) «bercer, balancer», «remuer, branler, secouer» en els Alps, Delfinat, Forés i Lionès (i ja en trobadors del S. XIII, PSW I, 421), que reapareix, lluny d'allà, en l'aranès i part del gascò, *croussà* (present *cròsse*) (JCor., *Voc. Aran.*, p. 69), i en variants \*CRONTIARE i \*CRONTICARE, ha donat el cat. *gronçar*, *engrunçar*, *GRONXAR* i el cat. *GRONÇA*, arag. *gruenza*, 'tremuja'. El celtisme d'aquesta altra família sí que no es pot posar en dubte. Però zés raó sòlida per identificar la llengua a què pertanyia la nostra? Almenys no és suficient. — <sup>10</sup> Idea adoptada per Wartburg, que fins la imposà després a Bloch. Hi ha alguna aportació posterior que no va fins al fons etimològic, en Jaberg, *VRom.* IV, 173; Bolelli, *IdDial.* XVIII, 204. — <sup>11</sup> Que la diferent posició de la -r- es degui a una metàtesi romànica, i que les variants minoritàries en -e, del gallec, siguin només de data romànica, són idees basades en el postulat que la forma pre-romana del mot ens és coneguda: justament és el que cerquem de saber! Sobre l'abast que tingui el fet que en *berz* no hi ha diftongiació, les tesis de Kleinhans i de M-L. s'oposen diametralment. Kleinhans suposa que hi havia d'haver diftong si l'arrel del mot acabava en -r- i M-L. ho pren com a raó de suposar el contrari, que conduiria a partir de BERK- i no BERT-. Tan falsa és una tesi com l'altra, car totes dues es fixen només en el cas de *tiers* < TERTIUM. En principi no hi pot haver diftong ni davant -RT- ni davant -RC- (cf. *perdre*, *perte*, fr. ant. *merç* MERCEM, *comerz*, *commerce* COMMERCIIUM, *ouvert*, *esperz*, *pêche* de PERSECUM, etc.). Si acabà per dir-se *tierz* en lloc de *terz* és per una ultracorrecció deguda a lluites dialectals (cf. fr. or. i való *couviert*, *infern*, etc.). Tant és així que llavors s'introdueix aqueix diftong anòmal no sols en *terz* sinó fins i tot allà on hi havia e tancada regular davant r + consonant: *verge* substituït per *vierge*, *cerge* per *cierge* i *terz* per *tierz*. Res d'això no té pertinència ací. — <sup>12</sup> Que la diferent posició de la R i la vocal tònica sigui deguda al doble resultat RI-IR que coexisteix en els parlars cèltics quan la base indoeuropea té R vocal és una enginyosa idea de M-L. a la qual dol de renunciar. Hi ha l'alternativa més flexible d'una forma apofònica indoeuropea que no coincideixi pertot. D'una manera o de l'altra d'aquestes dues, les coses no se'ns compliquen si es tracta de RC; amb RT si hem de postular una -TT- potser hi ha solució, però amb

més problema. — <sup>13</sup> El plural fracte aràbic *qamāliġ* que l'acompanya interessa com a prova que no era mot d'introducció recent en hispano-àrab, que tenia palatal senzilla i no geminada i que per tant cal interpretar-hi la lletra aràbiga *ġim* no com una *ġġ* doble semítica, sinó com una consonant senzilla, que llavors ha de ser la romànico-mossàrab *ġ* i no pas la *ġ* semítica. — <sup>14</sup> El valor d'aquesta grafia *oo*, no etimològica (que en part sol indicar un allargament compensatori de la vocal quan s'elimina un grup, i en part és un mer capritx de grafia arcaïtzant), restà establert en la discussió entre J. da Silveira i jo que queda ben argumentada i detallada en la nota 16 del meu article, i no cal repetir ací. — <sup>15</sup> *brue* canviat en *grue* com *broma* > *groma*. «Una *congrueça* d'otra siempre tiene dentera»: les dues dones amb qui festeja un mateix amant. — <sup>16</sup> «Lo mató su muger por la sospecha que dél tomó por razón de su *combrieça*». — <sup>17</sup> Ací la qüestió de \*TI o \*TIġ o \*CI esdevé ociosa, car en aquestes llengües es confonen totes tres: -\*TIġ- resta sorda en gallegoportuguès, mossàrab, aragonès, sovint fins en castellà, on s'hi veuen sonoritzacions però tant de CI com de TI; de tota manera pot haver-hi hagut generalització d'una forma pel llenguatge dels textos legals (en els quals Lleó i Aragó fan un paper de primer pla), i no sempre la grafia dels textos permet aclarir, per a tots, si es tracta o no d'una *ç* sorda. — <sup>18</sup> Que hi hagi hagut variant antiga amb -l- és molt més incert, estant la líquida darrera consonant, car llavors molts parlars castellans, sobretot de la fase antiga, presenten ultracorreccions de l'evolució vulgar de cons. L en -r- (l'hispanoàrab sovint confongué del tot les dues líquides); en canvi en fi de síl·laba no hi hagué confusions en cap de les tres llengües medievals, i ací justament quan la líquida és en fi de síl·laba no hi apareix més que amb r, mai amb -l-. — <sup>19</sup> D'ací cat. *Combret*, oc. *Combralhas*, el celtisme al. *kummer* (IEW I, 130.40), bret. *kemper*, *quimper* 'confluència', bret. mod. *kémérout* «prendre, accepter» (VHenry, s. v.). — <sup>20</sup> Grossa condició. I essencial. Causa certa estranyesa i alguna inquietud el fet que cap celtista, ni els més interessats i amb més contacte amb les qüestions celto-romàniques, no hagin discutit la idea de Kleinhans-Wartburg d'ençà que es publicà l'any 1924, des del punt de vista celtològic (M-L. no ho toca des d'aquest costat). I en cap dels llibres més accessibles dels celtistes i indoeuropeïstes tampoc no es parla enlloc de l'irl. *bertaim* 'sacsejar': Kleinhans i Wartburg comencen per abstenir-se de precisar si és irlandès mitjà o modern o antic (probablement mitjà?) (res d'això en els llibres de Weisgerber, Holder, Pokorny, Walde-P., Walde-H., Victor Henry, Ernout-M., H. Schmidt ni d'altres; tampoc no trobo res d'això en Stokes-B., 168-171, ni en la *VglGrKSpr.* de Pedersen, cf. el vast repertori de formes irlandeses en *ber-*, *bert-*, de Ped. II, 689b, cap de les quals no sembla referir-se a aqueix significat). Sens dubte els mots cèltics de base